

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$2.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (November 30, 1941), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Apizarji se organizirajo politično

Ameriški apizarji so se začeli pripravljati na kongresne volitve v prihodnjem letu in v ta namen že organizirajo svojo politično stranko. Pri tem organiziranju prihajajo skupaj reakcionarni in progresivni ali liberalni republikanci in demokratje brez ozira na politično pripadnost v preteklosti. Dobrodošel je vsakdo, ki je proti vojni in za mir z nacijsko Nemčijo, vsakdo, ki je izolacionist.

Z drugimi besedami: apizarska organizacija America First se poskuša preleviti v politično stranko.

Pred nekaj dnevi so imeli glavni voditelji America-Firsterjev sestanek v Washingtonu in glavni govornik na tem sestanku je bil znani progresivec in bivši governor v Wisconsinu Philip LaFollette. Osnovna točka njegovega govora je bila: "Vsi pristaši odbora America First se morajo organizirati in postaviti svoje kandidatke za kongres v prihodnjem letu z namenom, da preprečijo Rooseveltovi vojni stranki ustanovitve fašistične diktature v Ameriki..."

Philip LaFollette, kakor njegov brat senator, nič več ne govori o progresivni politiki in socialnih reformah; njegov liberalizem je danes pacifizem in njegova progresivna politika je—apizanje Hitlerja, samo da bo Amerika imela mir, pa naj vrag vzame demokracijo po vsem svetu...

Liberalni LaFollette govori do pičice tako, kakor piše čikaška Tribune, glavno glasilo apizarjev na srednjem zapadu. Tribune je pred kratkim pisala, da ameriški fašisti, nacisti in komunisti so v Rooseveltovi vladi in vse, kar počenja Rooseveltova administracija, je fašistično...

Zadnje tedne, ko so v kongresu apizarski poslanci in senatorji obstruirali revizijo nevtralnostnega zakona, je organizacija America First terorizirala kongres po svoji stari navadi. Med temi teroristi se je zlasti odlikoval nekaj irskih in nemških cerkvenih prelatov, na primer nadškof Beckman iz Dubuqueja, Iowa, ki je v svojem škofjskem listu ozmerjal administracijo v Washingtonu s "komunisti" in "poganji".

Taktika teh apizarjev se po svojih metodah in sredstvih prav nič ne razlikuje od taktike, ki se je poslužujejo nacisti v svoji propagandi—laž in zlobno obrekovanje—kljub temu se hlinijo, da oni "branjijo demokracijo," dočim Roosevelt gradi fašizem v Ameriki...

Naj se le organizirajo politično! Naj okupirajo republikansko stranko, katera že dolgo let plesni in trohni—in naj jo krstijo za "stranko miru." Naj zraven pritegnejo vse one apizarje in izolacioniste, ki varajo javnost, da so demokratje in ki v imenu "demokracije" uganjajo največje zlobnosti v škodo ameriški demokraciji!

Vse to spada skupaj pod en klobuk in pod eno zastavo.

Ampak sedemdeset odstotkov ameriškega ljudstva ne pojde z njimi! Ta večina je že demonstrirala, da se zaveda—da "mir" s Hitlerjem je grob za ameriško demokracijo. Zaveda se, da "mir" te vrste je kapitulacija.

Večina ameriškega ljudstva se tudi zaveda, da apizarska "stranka miru" deluje za "mir" samo s Hitlerjem, samo s totalitarnim Evropo, doma v Ameriki pa je za civilno vojno in uničenje ameriške demokracije. Sramotni, kapitulacijski mir s totalitarnimi diktatorji Evrope, ki ne bo noben mir, so ameriški apizarji pripravljali plačati z uničenjem ameriške demokracije!

Vsaka "stranka miru" v Ameriki v tem usodnem času je golo varanje naiivnežev. Vsak trezen človek lahko ve, da miru danes ne more biti—pa naj si je tako želimo. Miru ne more biti, ker mir ni odvisen od Amerike. Mir je danes odvisen samo od popolnega poraza oboroženih sil, katera je v zadnjih dveh letih ustraševala vso Evropo, razen Anglije in Rusije, danes pa poskuša premagati še ti dve.

Če hoče Amerika imeti pošten mir v bodočnosti in živeti v poštenosti in dostojni družbi na obeh straneh oceana, mora danes storiti vse, kar je treba, da bo nacijska Nemčija čim prej poražena.

To je danes glavna naloga Amerike. Vsako igranje z "mirom" je le zaupanje dragocenega časa in energije—in indirektna pomoč za nacijsko Nemčijo.

PRED DVAJSETIMI LETI

(Iz Prosvete, 17. novembra 1921)

Domače vesti. V Braddocku, Pa., je umrl 39-letni Math Matičič iz Rakeka na Notranjskem, član SDPZ.

Delavske vesti. Federalna injunkcija proti rudarjem je začasno umaknjena.

Ameriške vesti. Senator Borah zahteva, naj se uničijo vse bojne ladje.

Iz inozemstva. Unije angleških delavcev apelirajo na vlado Združenih držav, naj zahtevajo na razorožitveni konferenci priznanje in zastopstvo sovjetske Rusije.

Sovjetska Rusija. Komunistična strokovna internacionala v Moskvi apelira na ameriške delavce, naj ignorirajo razorožitveno konferenco.

Kri ni voda! Odpri roke, odpri srce, otiraj bratovske solze! Darujte v sklad slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora!

Glasovi iz
naselbin

"Z vero v vstajenje"

Cleveland.—Izrpek drugega dejanja drame "Z vero v vstajenje". Pozorišče tega dejanja je gestapovska pisarna v tretjem nadstropju glavarstva v podeželskem industrijskem mestu v Sloveniji, v katerega bližini se nahaja vas, v kateri žive Kremenc in njegovi prijatelji. Pred gestapovskega komisarja je priveden ubežni jugoslovanski oficir, ki so ga ujeli, ko se je skrival po bližnjih gozdovih.

Komisar namigne ujetniku, da ga čaka smrt kot vohuna, ako se ne premisli in stopi v nacijsko službo. "Hitler dobro nagradi one, ki mu služijo..." ga izkušša. Toda oficir mrzlo odgovori: "Moje ime ni Quisling..." Komisar nato cinično in bahavo izlije iz sebe vso nacijsko filozofijo in sanje o svetovni nadvladi, "ko nam bo (Nemcem) moralo tlačiti vse, kar bomo pustili živega", pri čemur se kruto posmejuje versajskim mirotvorcem, "ki so nas najprej pritisnili s hudimi mirovnimi pogoji, potem nas pa začeli božati in nam nazadnje dovolili celo take krasne igrače kot topove, bojne ladje, submarinke, bojna letala in tanke..."

Potem privedejo nadaljne jetnike: Toneta Mohorja, kmetico Marjeto, vaškega župnika in učitelja in Grbca, ki dobi v tej sceni tudi nekaj batin, ker šturmarji še ne vedo, da je njihov zaupnik—izdajalec. Komisar zahteva, da priznajo, da so zarotniki "proti volji vsega močnega Hitlerja", zlasti od Mohorja, ki pa neče govoriti. Tedaj obstanejo komisarjeve oči na mladi kmetici. "Ah... ženske rajši govorijo..." zlasti, kadar občutijo slast naših objemov..." pravi cinično in zapoved šturmarjem, da jo odvedejo v drugo sobo. "Potem bo kratek odmor..." de in nameri korak proti vratom. Toda šturmarja še ne prideta do mlade žene, ko se ta v obupu požene skozi okno...

Komisar besni. Ujeti oficir pa izreče svoje sodbo: "Degenirana banda morilcev!" Komisar je besen, toda se cinično roga: "O, gospod kapetan je slabih živcev..." Nato pa zapove straži, da ga odvede na dvorišče in ustrelj.

Potem se spet loti Mohorja. Domisli se, da je Mohor oženjen. V glavi se mu porodi satanska ideja, da bi poslal po njo in pod pretnjo posilstva prisilil njenega moža, da bi izdal svoje tovariše.

Tako izda povelje, da se odpelje nekaj motokiklistov po njo. Mohor prosi: "Pobijte nas, toda prizanesite našim ženam..." Moja žena je v zadnjem mesecu nosečnosti!" A krvolok se cinično posmejuje: "To ni pri nas nobena zapreka... Ali boš govoril?"

Toda Mohor zahrope v odgovor: "Ničesar ne vem!"

Nato se prične mučenje. Mohor omedli. Učitelj, ki se nad mučenjem zgraža, dobi brco v trebuh, ki ga podere na tla.

Mohor se baš zave, ko stopi v pisarno šturmar in naznani, da so našli Mohorjevo in tudi Kremencevo hišo, kamor jih je povedel Grbec, prazno. "Hvala bogu!" vzdihne olajšano Mohor; "zdaj rad umrjem." In ko komisar spet zahteva od njega, da govori, pristane, da bo govoril, če se mu dovoli nekaj besed za uvod. Komisar dovoli.

In kmet Mohor neustrašeno izpove pred fašističnim barbarom svojo neomajano vero v zmago pravične stvari in bodočnost svojega ljudstva. Pove mu, da živi slovenski narod na svoji zemlji že več kot tisoč let in v tem času so ga nekaterikrat skušali iztrebiti in uničiti, toda osvobodilci so se izgubili v prahu zgodovine, dočim smo mi še vedno tu, žilavljši in močnejši kot kdaj prej. "In tu bomo, ko o vas že zdavnaj ne bo več ne duha ne sluha. Kajti ljudstev, v katerih živi neugnana volja do življenja, ni mogoče uničiti!"

Komisar se seveda temu zgolj cinično posmejuje. Toda kmalu se začno dogajati stvari, ki mu vzamejo voljo do smeha. Luči začno ugašati, skozi okno pa de odsev požara v mestu: elektrarne in tovarne so v plamenih...

Potem vstopi šturmar, ki izroči komisarju listek, o katerem pravi, da so ga našli pripetega na prsih Petra Grbca, ki so ga našli na dvorišču zaklanega... Na listku stoji: "Tovariši, žal nam je, da nismo mogli storiti več za vas... Izdajalca smo kaznovali... Toda to še ni vse: vam v čast bomo zakurili kres..." ki bo vtil kletemu sovragu smrtno grozo v kosti...

Zunaj je dirindaj... Komisar kriči povelja skozi okno... Ko se vrne k pisalni mizi, pa ga zadene silna brca v trebuh, da se ječeč zvali po tleh... Mohor pa z divjim krohotom skoči na pisalno mizo, zagradi nož za odpiranje pisem in zarezje v Hitlerjev portret čez in čez črko V... Komisar kriči, šturmarja streljata v poltemi, Mohor se krohota kot blazen, učitelj pade, zadet na smrt in naposled skoči Mohor, tudi zadet, na tla, se opoteče proti na tleh ležečemu komisarju, pade nanj, zasadi nož vanj in potem se moža zagrabita drug drugemu za goltnec in se davita, dokler ne obežita negibna... Duhovnik odide iz "levje kletke, da ponese tolažbo obupanin in vero omahujočim", šturmarja se pa v grozi spogledata spričo te slike smrti in razdejania in nazadnje tudi zbežita...

Glavna igralka v tem dejanju bosta Rudolf J. Widmar, ki bo igral komisarja in Milan Medvedšek, ki ima vlogo kmeta Mohorja. Oba sta sijajna igralka in bosta v svojih vlogah gotovo neprekosljiva. Jugoslovanskega oficirja bo igral Joseph Skuk, tudi star igralec. Kmetico bo igrala Anica Schuster, a župnika Anton Eppeh.

Drama bo igrana v nedeljo popoldne 23. nov. v SND na St. Clair ave. **Publički odsek.**

Zadnji klic na Zarjin jubilej

Cleveland.—Prihodnji četrtek, na Zahvalni dan 20. nov., se bo ob 3:30 popoldne dvignilo zagrinjalo na odru Slovenskega doma na St. Clair ave. in prikazal se bo pevski zbor Zarja, ki bo zapel "Rudarsko himno". Nato bodo sledile druge pesmi, ki bodo označene v programu in katerim boste lahko sami sledili. Potem bodo nastopili drugi zbori: Slovan, Jadran, Slavuli, duet Sloge, Svoboda iz Detroita in češki pevski zbor Vojan.

Iz Detroita so nam sporočili, da jih pride kar cel bus. Upamo, da bodo odnesli dobre spomine. Češki zbor Vojan bo podal izve-

šek iz opere "Prodana nevesta" v narodnih nošah. Kadar Vojan gostuje pri Zarji, vedno poda kaj senzacionalnega in zmeraj odnese najboljši vtis.

Zarja nam bo pokazala v skrajšani obliki vse delo, ki ga je izvršila v 25 letih svojega obstoja. Podala bo izvečke pesmi, ki jih je pela od začetka do danes. Zastopani bodo moški, meščani in ženski zbori, kvarteti, dueti in solisti.

Po programu se bo vršil ples in prosta zabava. Za ples bo igral orkester Johnnija Pecona. Vstopnina h koncertu je 50c in velja tudi za zvečer, samo za ples pa 35c. Vstopnice dobite pri pevcih in pevkah Zarje, pri mrs. Makovec v slaščičarni v SND in v trgovini Josepha Durana na E. 156 in Waterloo.

Zarja uljudno vabi vse svoje prijatelje in somišljenike, da tudi to pot pokažete svojo naklonjenost, kakor ste jo še vedno do sedaj. Torej posetite nas na Zahvalni dan v polnem številu, da se bomo spet skupno zabavali v krogu svojih prijateljev in znancev ter užili nekoliko veselja, ki ga vsak človek ljubi.

Pub. odbor.

Iz coloradskih hribov

Created Butte, Colo.—Pridno čitam dopise iz raznih krajev Amerike in včasih se tudi nasmejem Tonetu Valentinciču, ki zdaj opisuje svoje doživljanje v Ameriki in tudi v starem kraju. Le naprej s špasom. Čitam tudi članke, v katerih urednik Prosvete pridno biča Hitlerja in Mussolinija. Le naprej, John, in tudi jaz bom pomagal z našo revščino.

Dragi čitatelji, prišla je na svet velika pošast v podobi Hitlerja in Mussolinija, ki na vse načine ubija in mori naše Srbe, Hrvate in Slovence, jih strada in izganja z njih domov, z njih rodne grude. Kakšna civilizacija je na tem svetu, kakšni zakoni! Kje je tisti Bog, da ne udari po tej pošasti. Toda upam, da bo ta pošast končno padla, ker mora pasti. Kar se Mussolinija tiče, ni vredno govoriti, ker on pleše tako kakor mu s harmoniko zagode Hitler. Tudi papež v Rimu mora molčati, če neče občutiti udarca te pošasti. Ali vidim in berem, da ta pošast že umira. Zakaj, bom razložil.

Nemčija je izgubila v zadnji vojni. Nekaj let pozneje je prišel Hitler na površje in se postavil pred Nemce kakor petelin na gnoju. Gobeždal je, da bo Nemčijo spet postavil za boga in gospodarja. Ko je prišel na krmljo, je pričel izdelovati letala, topove, tanke, municijo in drugo morilno orožje. Ko je ta pošast naredila dovolj orožja, je šla nad Avstrijo in jo okupirala brez boja, ker so ji bili klerofašisti že prej pripravili pot s tem, da so v krvi zadušili rdeči Dunaj, potopili socialiste in razbili delavsko gibanje.

Ampak Hitler ni bil zadovoljen z Dunajem in Avstrijo, pa se je spravljal nad Čehoslovakijo. Drugi bedaki so ga mirno gledali in se smejali, ampak danes se ne smejejo. Potem je ta pošast udarila na Poljsko, pri čemer mu je pomagal tudi ruski kosmatinec, ampak zdaj vidite, kaj Hitler dela z njim. Tisto početje se je zelo maščevalo nad Rusijo, ki se mora zdaj boriti proti tej pošasti na življenje in smrt. Ko sta s Stalinom razkosala Poljsko, se je Hitler spravljal nad druge države zapadne Evrope. Ko je Mussio videl, da je Francija postavljena ob zid, se je še on pridružil Hitlerju in Francijo sunil z nožem v hrbet.

Potem se je Hitler spravljal nad Anglijo in poslal svojo zračno armado nad London in druga

Silka kaže največji mlín na veter na dva tisoč čevljev visokem hribu pri Hubbardtonu, Vt.

angleška mesta. London so nacijski dobro sesuli, ampak Anglije niso mogli ugnati v kozji rog. Sploh je to Angleže še bolj podžgalo, pa tudi Amerika jim je priskočila na pomoč.

Kaj pa Mussolini? Tudi on ni hotel zaostati, tudi on je hotel biti "velik". Pa se je spravljal nad malo Grčijo. Toda tam v Albaniji jih je tako dobival po grbi, da je pričel jokati in Hitlerja prositi za pomoč. Hitler se je odzval, najprej pograbil Jugoslavijo, potem pa še Grčijo in tako rešil svojega ošičnega partnerja.

Ko sta Hitler in Musso pobrala Balkan, sta poslala Hrvatoma za gospodarja Paveliča in Kvaternika, ki sta po umoru kralja Aleksandra v Franciji pobegnili v Italijo. Mussolini je Hrvatoma poslal za kralja tudi nekega italijanskega parazita po imenu Spoleto, ki pa Zagreba še videl ni, zakaj Hrvatje imajo ljuto kri in tudi dobro. Tako se bo zgodilo tudi s Paveličem in Kvaternikom in z njunimi oprdami in krvokoli. Enaka usoda čaka tudi Hitlerja, Italijani bodo pa že sami opravili z Mussolinijem.

Potem se bo pričelo novo življenje in tudi nov svet z novo poslasto, da bodo vsi narodi enakopravni. Potem bo lahko vsakdo mirno spal v svoji hiši. Hitler se je zmotil, ko je navalil na Rusijo, ker je mislil, da je Jugoslavija. Njega bodo že zlomili Rusi s pomočjo Roosevelta, oziroma Amerike in Anglije. Toliko o tem.

Pri nas je bilo vse leto slabo vreme, v jeseni dež in sneg, da takega še ne pomnim. Po hrihribih je veliko snega, a par dni imamo zdaj lepo vreme. Sem že star Amerikanec, toda tako slabega vremena še ne pomnim, kot smo ga imeli letos v naših gorah. Kar se dela tiče, se dela s polno paro in menda se bo toliko časa, dokler ne pogine v svoji lastni krvi nacijska pošast s Hitlerjem na čelu.

Paul Panian.

Moje hrepenenje po
Ameriki in doživljanji

XIX.

West Middlesex, Pa.—Zadnjič sem povedal o moji vrnitvi iz starega kraja leta 1922. Spet sem v Sharon-Farrellu. Nastal sem se pri družini Garm. Dosti sem imel obiskovalcev. Še sreči je bil pri American Sheet & Tin Plate Co. odslovljen moj prejšnji boss in tudi "super" je bil drugi. Tako sem delo zopet nazaj dobil, drugače bi ga ne bil.

V Washingtonu sem takoj zaprosil za potni list za vso mojo družino, ki se je pripravlala v Ameriko meseca decembra pred božičem. Vse je bilo majhno, starejša hči stara 15 let, pa se podati s tako veliko družino na pot; in žena je imela dela in skrbi čez glavo z osemimi otroci. Ko so sem dospeli, so izgledali kot cigani, vsak je imel punkel na hrbtu. Žena je tožila, kako je bilo hudo na potovanju in je mislila, da ne bo prenesla.

Takoj smo dobili v najem hišo in vse uredili. Čez mesec dni pa mi je gre žena v bolnišnico na operacijo. Stroški tu in tam. Jaz sem se takoj po prihodu vpi-

sal v društvo Slovence 262 S. P.J., katerega sem bil tudi ustanovnik; prav tako sem po prihodu vpisal tudi vso družino. Žena ni bila sprejeta, dasi so bili že pred odhodom v slovensko domovino, vsi člani SNPJ smo se danes razen žene. Kmalo sem spet kupil hišo in bili smo zopet v svojem. Na seje sem hodil, sploh mi je bilo to v selje, da slišim to in ono, ni škodovalo, če smo se malo kregali, je šlo pa potem vse tisto resno naprej. Bil sem še član takratnega lesenega Slovenskega doma, toda malo je malo, da me niso izplačali in slali moj delež \$25 v domovino, toda sem jih prehitel.

Spet sem začel agitirati boljši Dom in delo se je res začelo. Vrednost starega Doma precej narasla; to smo izračunili in ugotovili, da so naši deleži po \$90. Vsakdo mora dodati \$10 in ima delež v vrednosti \$100 za novi Dom. Kapitala nam še ostane \$800 in to fond za novi Dom. Začeli smo agitirati in prirejati zabave, novi Dom in prodajati delo po \$100, oziroma niso delnice zadolžnice so. Od njih ni noben obresti, dokler je kaj dela. Le v slučaju smrti delničarja plača vse z obrestmi dedičem, zahtevu pa tudi drugim delničarjem, toda brez obresti. To še danes v veljavi. Iskali smo posojila, kjerkoli smo mogli, takrat so naši ljudje imeli delo in posojevali v prid Doma, kar so dobili zadolžnice.

Ko smo dobili primerno vodo, je bil nov Dom neizogibno. Kupili smo dve loti (stavbi) za \$2500, stari Dom pa prodali za \$2800. Prvi odbor za novi Dom, ki je dobil čarter, je bil predsednik John Šustarič (mrtev), tajnik Anton Valentincič, blaginjak Jack Persin, direktor pa Joe Garm, Matija Gore Matevž Steblaj (mrtev), An. Zug, Franka Steblaj ml. s pa seboj jemali k odvetniku, tolmaca, da se je tako naredilo kakor smo zahtevali. Franka sedaj že več let Domov predstavlja.

Pomladi leta 1926 smo odhiteka dobili "blue print" gradbeni načrt za novi Dom, specifikacijami materiala. Rpisali smo gradbeno delo in p jeli sedem ponudb od kontrtorjev. Med njimi je bil tudi venski kontraktor z najvišjo no \$31,000, najnižja pa je b \$17,500. In tako je delo do Italijan. Dom je bil dograjen Delavskega praznika 1926. kratni odbor je bil: Predsednik Frank Kramar, tajnik Anton Valentincič, blaginjak Mate Steblaj.

Na Labor day je bila slovesna otvoritev novega Slovenskega doma. Frank Kramar in Frank Steblaj sta marširala na čelu v like parade domačin in iz drugih naselbin, jaz in Matevž Steblaj sva pa poganjala. Štaraški župan je odprl vrata novega Doma, Anton Zbanič, sedaj gl tajnik ABZ, je bil pa glavni govornik. Takrat so bili prostori novega Doma vsi premajhni in bili so tudi priložni dohodki kajti vsakdo je še posebej darval v korist Doma primerno vsoto. Večkrat gledam tisto krog darovalcev.

Sedanji Dom je ponos na male slovenske naselbine. Tu drugi narodi ga upoštevajo priznavajo, da je pripraven na primernem prostoru. Pa tu v poštenih rokah je. Dohodi sicer niso tako veliki, ker ne more nikogar izkoriščati, kako delajo nekateri. Čestokrat smo že imeli ponudbo, da bi instalirali stroje za igranje, če da bodo nosili lepe dohodke, a vselej smo take ponudbe odklonili rekoč, da je to ropanje. P nase je samo poštena potreba, najje delamo v prid Doma kak drug način... (Se nadaljuje)

Anton Valentincič.

SLOVENSKA NARODNA
PODPORNA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in se postavlja na list Prosveta za koristi, ter potrebo agitacije svojih društev članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vse druge agitatorične dopise glasilo. Torej agitatorični dopisi naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Voditelji Ameriške združine lige na konferenci v Kansas Cityju.

Drugega drugim se spuščamo po stopnicah na dvorišče. Ko smo zbrani vsi, nas peljejo do tistih jam za smeti in postavijo v vrsto. S puškami pomerijo na nas — in tako stojimo nekaj minut in gledamo smrti v oči.

Teh trenotkov ni mogoče ne povedati ne opisati. Ne glasu ne dihanja se ni slišalo. Ko pa je prišlo povelje, naj puške zadenemo na ramo, se nam je vsem iz prsi dvignil težak vzdih olajanja. Po takem mučenju je prišlo povelje: "Vsi spat. Streljanje smo preložili na jutri!"

Taki prizori se niso dogajali vsak dan, vendar med enim in drugim niso nikdar pretekli trije dnevi. Od zunanjega sveta smo čisto odrezani. Z ženami, so nam včasih prinesle hrano, nismo ali sploh nič govorili ali pa samo nekaj besed v prisotnosti stražarja. Z meščani in s kmeti, ki so prihajali k taborišču v oblak ali prinašali kakšna jedila, smo se pogovarjali na kratko in naskrvja in od njih izvedeli kako vest, kolikor so pač njim dogodki bili znani.

(Dalje prihodnjic)

Japonski diplomat dospel v Ameriko

Diskuzije glede ublažitve krize na Pacifiku

San Francisco, Cal., 15. nov. — Saburu Kurusu, vodilni japonski diplomat, je sinoči dospel sem z letalom iz Honolulu. Takoj po pristanku so ga obkolili reporterji in ga izpraševali o nomenih misije. Njegov odgovor je bil, da je prišel v Ameriko, da pomaga svojemu kolegu, poslaniku Nomuri, pri pogajanjih z ameriško vlado glede ublažitve krize na Pacifiku.

"Mnogo ljudi je, ki bi radi iz sebičnih razlogov provocirali vojno med Ameriko in Japonijo," je dejal. "Japonska mora gledati na to s stališča svojih interesov. Naša odgovornost na pram ljudstvu je prva in potem svetu. Upam, da bodo pogajanja uspešna in vprašanja, ki ogrožajo prijateljske med država, rešena."

Washington, D. C., 15. nov. — Uradni krogi nimajo posebnih načrtov glede sprejema japonskega diplomata Kuruse, ki pride v Washington iz San Franciscu. Naznanilo pravi, da državni tajnik Cordell Hull bo imel konferenco z diplomatom in japonskim poslanikom v ponedeljek. Predsednik Roosevelt bi imel sestanek z odposlancem japonske vlade pozneje.

Mehika nastopila proti petokoloncem

Mexico City, 15. nov. — Predsednik Manuel Avila Camacho je uveljavil zakon, ki določa stroge kazni za petokolonce, ki so aktivni v deželi. Prej so bila objavljena poročila o odkritju krožka, čigar člani so bili udeleženi v mednarodni špionaži.

Pomanjkanje bolni- čark v Nemčiji

Berlin, 15. nov. — Pomanjkanje bolničark v Nemčiji je postalo akutno. List Hamburga Fremdenblatt piše, da delavski urad išče izurjene bolničarke, so šle v pokoj, da jih mobilizira za službo v civilnih in vojaških bolnišnicah.

Osiščne čete prihajajo v Libijo

Aleksandrija, Egipt, 15. nov. — Admiral Andrew B. Cunningham, vrhovni poveljnik angleške bojne mornarice na Sredozemskem morju, je dejal, da osiščne čete še vedno prihajajo v velikem številu iz Italije v Libijo. Italijani in Nemci potrjujejo ojačanja. Čeprav so angleške bojne ladje potopile vojaških transportov, se je mnogo vojakov izkrcalo v libijskih lukah.

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

ODPLAVLJENCI

IVAN JONTEZ

(Se nadaljuje.)

Prijatelj Jože se mu je izprva z drugimi vred pomilovalno smehljaj, ko mu je pa Jakob izročil v oceno svoj prvi "roman", se je njegov obzirni posmeh spremenil v odkrito občudovanje. "Hudiča, Jakob, ti si postal res pravi pisatelj! Pišeš, kakor da bi sadil rožice! Nisem mogel nehati, dokler nisem prišel do konca! In nekajkrat me je pri tem pošteno stisnilo za srce, v očeh me je pa začemelo... Iz tebe bo še nekaj postalo! Samo škoda, da nisi šolan, da nisi šel skozi visoke šole..."

"Ah, kaj šole!" se je moško zmrdnil mladi začetnik, ki je bil pred petnajstimi leti srečno dovršil dvarazredno ljudsko šolo. "Človek se lahko mnogo nauči tudi brez šole, na primer iz knjig, še več pa iz življenja. Mar misliš, da imajo šole res vso modrost in znanje v zakupu? Kaj šole! Prava šola je šele življenje. Jaz sem hvaležen, da so me v šoli naučili čitati in pisati, ostalo potrebno znanje si zdaj lahko pridobim sam — iz knjig in življenja."

"Mnogo si upaš!" ga je občudoval prijatelj ter izrekel željo, da bi v svojem prizadevanju uspel. "Kaj boš pa napravil z vsemi temi povetmi, ki jih pišeš? Jih misliš poslati v kak časopis?"

"Seveda, tako pišem, ampak ne še sedaj. Najprej jih bo treba pošteno obdelati in obzati. Slovničar mi dela še malo težave, pa jo bom že ukrotil sčasoma. No, saj brez truda se niti v posteljo ne pride..."

In mladi začetnik je pridno pisal in še bolj pridno sežgal svoje črtice in povesti, nad čijimi slovnico in pravopisom bi bil omedlel marsikateri profesor slovenskega jezika ali literarni kritik, kar pa bi Jakoba prav gotovo ne bilo čisto nič motilo. Če mu je nedostajalo slovnicega in pravopisnega znanja, je pa imel toliko večji pogum in vztrajnost, ki sta ga morala nekam pripeljati.

Drugo leto proti jeseni se je Jakob seznanil s Stefanom Pucem, urednikom dnevnika "Naš čas", ki je prišel v tamošnjo slovensko naselbino na kratek obisk. Jakob ga je povabil, da bi šel pogledat njegove prve, kar se mu jih je videlo dovolj dobrih, da jih ni izročil ognju. Puc, suhljat in srednjevelik mož v svojih petinpetdesetih, je pristal, šel z njim ter v naglici pregledal nekaj krajših rokopisov. Jakob je medtem plašno upiral poglede v njegov gladko obrt, ozek, podolgovat obraz ter nestrpnost čakal, kdaj se bodo zgnele njegove tenke, trdo stisnjene ustnice ter izrekle priznanje ali obsojdo.

Končno je Puc odložil Jakobove rokopise na mizo, pogledal Jakoba v oči s svojimi čudovito mirnimi jeklenomodrimi očmi, čijih pogledi so vzbujali občutek, da hočejo prodrati človeku prav v dušo, se prijazno nasmešili ter rahlo pokimal v znak odobranja.

"Dobre stvarce, Muren. Ni dvoma: talent imaš, samo robat je še in neopipljen. Opliti ga bo treba, nekaj slovnicega znanja si boš tudi še moral nabrati in nekaterih hib se boš moral navaditi izogibati, pa bo šlo. Počasi se boš že opilil ter si našel pravi tir. Tele stvarce bom vzel s seboj, če ti je prav?"

Jakobu je bilo to več kot prav. In ko je Puc še pristavil, da bi ne bilo napačno, ako bi se od časa do časa oglašil v njegovem listu s takim dopisom o lokalnih razmerah in življenju slovenske naselbine, mu je drage volje obljubil, da bo to storil.

Ko je Puc odšel, bi bil Jakob najrajši od veselja skočil iz kože. Puc, o katerem je že čul, da je človek silno redkih besed, da bi bil lažje iz-

vleči s parom volov s premožem do vrha nato-vorjen vagon iz močvirja, kakor odvisno besedo iz njega, ta redkobesedni Puc je imel toliko pohvalnih besed za njegovo delo! O, to ni bilo karsibodi v Jakobovih očeh. Toda še bolj je bil Jakob vzradočen, ko je teden pozneje videl v "Novem času" objavljeno svojo prvo črtico.

"Poglej, Jože, pogledj!" je pomolil pravkar pri-spevšemu prijatelju časopis pred nos. "Vidiš mojega prvega? Le dobro pogledj! Da, to je moje, saj vidiš na čelu moje ime. Led je pre-bit!"

Jože je vzel časopis v roke. Čez njegov do-brodušni obraz se je razlezel nasmešek odobran-ja. Njegove živahne rjave oči so se uprle v avtorja.

"Atta boy, Jakob! Saj sem rekel, da bo iz te-be postalo nekaj posebnega! Vidim, nisem se motil. Čestitam!"

Čez čas pa se je Jože zresnil.

"Veš, kaj me je prignalo k tebi? Si lahko mi-slim, nimam navade svojih zadev obešati na ve-liko zvon. No, sveto pismo si gotovo že bral in nemara ti je še v spominu izrek, ki pravi, da člo-veku ni dobro biti samemu... no, in jaz se da-nes poslavljam od samskega stanu... Jutri bo poroka. Zvečer se bomo malce poveselili pri Blažu Bambiču — njegova žena in Ančka sta si dobri prijateljici in prostora imajo dovolj. In ti si seveda povabljen na to malo slavnost. Saj boš prišel? Tebe ne sme manjkati, najboljši moj prijatelj si."

Jakob je presenečeno zažvižgal. "Vraga, tebi se pa mudi v zakonsko kletko! Kdo bi si bil mi-slil? Niti sanjalo se mi ni, da se ženiš! No, se-veda bom prišel. Na tvojo svatbo vsak dan!"

In tako je bilo dogovorjeno, da bo prišel Ja-kob na Jožetovo svatbo.

Jožetova svatba je bila bolj skromna zadeva. Povabljenec je bilo okrog dvajset, bilo pa je na mizah dovolj okrepčil, tudi pijače ni manjka-lo in rojak srednjih let, ki ga je dičil lepo rdeče pobarvan nos, je pridno raztegoval svojo harmo-niko ter ji izvajal sicer malo hreščeče polke in valčke.

Med prvimi je bila predstavljena Jakobu Bambičeva žena Zofija. Ko je stopila predenj, se je Jakob zmedel, kakor še nikoli v svojem ži-vljenju pred žensko. Bilo mu je, kakor da bi ga nekaj z neznansko močjo vlekel k nji.

Zofija mu je smehljajoče se ponudila desnico. "Pozdravljeni, Mr. Muren! Vaše ime mi je že znano, čitala sem vašo povestico v "Našem ča-su" in prav ugajala mi je. Lepo znate pisa-ti."

Jakobu je šinila kri v glavo in v svoji zme-denosti bi kmalu ne bil mogel najti njene roke, ki mu jo je prožila v pozdrav. "Preklete, kaj mi vendar je?" se je jezil v mislih sam nase. "Saj se obnašam kot sramežljivi mladič, ki je prvič v življenju ugledal žensko bitje!" Proti nji je pa polglasno zamrmral: "Preveč me hvalite, tista stvarca ni vredna tolike pohvale, mrs. Bam-bič..."

Zofija se je zasmejala ter pokazala dve vrsti zdravih belih zob. "Ne smete biti preveč skromni, se vam prav nič ne poda..." Nato je odšla z možem k mizi.

Pri mizi je sedel Jakob baš nasproti Zofije. To ga je izredno motilo, tako, da skoro ni mogel ne jesti niti piti. Nerodno je obračal med prsti jedilno orodje, se silil z jedjo, jemal v roke kozarec z vinom ter pil iz njega v kokišjih požirkih, na vsako toliko časa pa se je skrivaj ozrl na Zofijo ter jo opazoval.

(Dalje prihodnjič.)

Kanadsko bojno letalo na straži v bližini otoka Baffina.

hvala!" oči pa so mu uhajale tja proti durim in milo vabečemu njegovemu pogledu se je vdala Čopka in stopila je k postelji.

Janko ji je nudil svojo blede roko, rahlo jo je stisnila — rde-ča je bila ko mak in pogledavala je Janka in pogledavala je očeta. In ko sta se tako z Jankom dr-žala za roki, je položil od raz-burjenja nemi oče župan se svo-jo šapo na njuni roki in nič ni rekel in Janko sta zardeli lici, prijel je županovo šapo in jo po-ljubil. Nadičitelj in njegova že-na tam pri durih nista vedela, kaj to pomeni...

Županu se je nerodno zdelo, da je on — veljak in prvak — taka mila Jera — ki se bo na-vsezadnje še jokati pričel. Obr-nil se je, ne bev, ne mev in šel je ven. Tajnica je stopila za njim v vežo — morebiti se mu je kaj zamerilo... Župan pa je gledal kvišku in se obračal, ka-kor bi pajka iskal po obokanem stropu, nekaj je požiral in v no-su mu ni bilo vse v redu, obrnil je preplašeni tajnici hrbet, poka-zal je s palcem čez ramo proti Jankovi sobi in s precejšnjo te-žavo izpregovoril: "Naj — se pa — vzameta, ker — se imata — rada!"

Kar hitro in brez pozdrava je šel iz hiše, pred pragom se je pa zavedel, da z mokrimi očmi ne more iti mimo ljudi — kaj bodo deli! Pa je stopil na ono stran proti hlevu in v hlev — saj res, rjavka je še tu, je še niso do-mov gnali, pa zdaj tako lahko tukaj ostane. Počehal jo je, ohladila se mu je glava in po-tem jo je naokoli ubral domov. — Vse, kar je bilo še treba, je nadičteljevim razložila Čopka, saj ni bila neumna, mutasta pa tudi ne!

Isti dan je prišel zopet zdrav-nik. Zavzel se je.

"Glej ga, kdo bi si mislil! Iz-borno! Trda buča je nekaj vred-na. — Glej ga, glej ga, sodnik se je že bal, da bo umrl, pred-no se zaletel, na zdaj pa niti ko-misije ne bo — ali se bo jezil sodnik! Niti težka poškodba ne bo, kar za lahko bo štela. Da, da, nič ne bo s komisijoj!"

Čez deset dni sta bila poleg Krunoslava Batiča in Slavice tudi enkrat za trikrat oklicana Julka in Janko. Velikanska raz-burjenost po Muhoboru! Sodni-ja, dvig sodnih opravil, gostil-niški razpori: vse to je stopilo v ozadje sprico tej izredni novici in se pozabilo.

Pri poroki se je seveda trlo ljudi, gospod Kregar je v cerkvi

pel "solo", kar se je v Muhobo-ru vsakokrat smatralo za dogo-dek, in dasi zaradi svetega post-nega časa ni bilo nič svatbe in sta se Janko in Julka kar odpe-ljala, vendar tisti dan ni manj-kalo ne pijače, ne jedi na župa-nov račun.

Janko in Julka sta se že vozi-la po morju, ko je prišlo od so-dišča vabilo za Janka, naj pride pričat zastran svoje poškodbe. Pa se je moralo zaslišanje odlo-žiti zaradi odsotnosti priče.

Čez tri tedne se je vrnil mla-di par, oba srečna in cvetoča.

Drugi dan se je peljal Janko v Luče. Tasi mu ni rekel ne ta-ko, ne tako, zanašal se je na Jan-ka, da že sam ve, kako in kaj naj izjavi pred sodnijo, saj se je učil pravoznanstva. Vendar ga je komaj pričakal, da se je vr-nil.

"No, kako je bilo?" ga je vpra-šal in držal se je čuda resno.

"Ah, nič," je odgovoril Janko dobre volje kakor vedno — "po-vedal sem, kar sem vedel, v de-setih minutah sem bil gotov. Od "Zlatega volka" vas vsi prav le-po pozdravljajo."

"Za božjo voljo, torej si pri-čal? Ali nisi odrekel pričeva-nja?" Županu se je kar temnilo pred očmi.

Janko je začuden pogledal ta-sta.

"Odrekel, kako odrekel? Za-kaj? Povedal sem, da ne vem, kako sem ujel poškodbo. Saj res ne vem, kako sem ujel poškod-bo. Saj res ne vem. Na tisto se še spominjam, da sem šel sko-z vrt, potem pa nič več do tja, ko sem se doma znašel v postelji. Sodnik me je vprašal, kaj mi-slim, kdo me je. — Kaj jaz vem! Mislim, da me sploh ni nikdo. Veter je bil, morebiti je kako ve-jo odlomil ali kako opeko vr-gel s strehe, pa sem jo dobil po buči. Sodnik je rekel: "Ze mo-goče," in da bo ustavil poizved-be."

"Tako, tako?" je rekel župan. Pa mu je bilo tudi prav. Dobro, da se ni brez potrebe sam izdal zetu!

In življenje v Muhoboru je teklo in teče v starem tiru na-prej.

S sodnijo seveda ni bilo nič. Zato pa je neumorno delavni poslanec dr. Gad Muhoborcem izposloval od naklonjene vlade, ki je baš zopet potrebovala slo-venske glasove, primeren nado-mestek: nov poštni nabiralnik.

(Konec.)

AGITRAJTE ZA PROSVETO!

Jugoslavija ni omagala...

London, 13. oktobra—(JČO)—Znani ameriški častnik Har-rington je imel včeraj na lon-donski radijski postaji govor o Jugoslaviji. Podal je pregled zadnjih dogodkov v Jugoslaviji in se zlasti zgražal sprico divja-škega obstreljevanja nezavaro-vanih mest in vasi v zasedenem ozemlju. G. Harrington je med drugim dejal:

"... Jugoslavija preživlja da-nes najstrašnejše dni svoje zgo-dovine. V Sloveniji je bilo obe-šenih in ustreljenih več tisoč ljudi in več sto tisoč so jih iz-gnali. V Hrvaški Paveličevi gangsterji vrše teror in ubijajo Srbe in v Bosni se jim je pridru-žilo nekoliko fanatičnih turških begov z namenom, da iztnebijo Srbe. V Srbiji "Gestapo" upo-rablja sredstva, ki jih je preiz-kusila v Poljski in Češkoslova-ški."

"... Nemški divjaki se poslu-žujejo najkrutejših sredstev in skušajo z vojsko in s stroji uni-čiti jugoslovanski narod. A Jugo-slavija ni omagala—ona se še naprej bori!"

Berlin, 11. okt.—(AP)—DNB poroča, da so v Travniku obso-dili na smrt 24 "komunistov". Enajst so jih pozneje pomislili na 5 let ječe. V Sarajevu so izvršili smrtno obsodbo nad ne-ko učenko sarajevske gimnazije in nekim židom. Obja sta bila obtožena komunizma.

Rim, 12. okt.—(UP)—List "Vo-ce d'Italia" poroča iz Zagreba, da so tam prišli 35 "komuni-stov" ter jih obdolžili za noše-nje orožja in streliva ter za pri-pravljanje upor. Italijanska uradna poročevalna družba "Stefani" poroča, da bo zagreb-ška sinagoga porušena "po od-redbi hrvatskih oblasti, ker se ne vjema z zagrebško arhitektu-ro."

Berlin, 12. okt.—(radio)—V prizadevanju, da bi pokazali us-

pehe "novega reda" in so-uvanje svojih "zaveznikov" ci po radiu poročajo, da se bitki ob Vjazmi izkazal "h-ski polk".

Zagreb, 13. okt.—(AP)—oseba je bila ubita in dve p-ti, ko so "komunisti" skušali gnati v zrak pošto v Kopriv-

Rim, 13. okt.—(UP)—Čas-v Zagrebu poročajo, da je v-mirih in streljanju v Trav-bilo ranjenih pet oseb z ne-nemškimi podnarednikom "Corriere della Serra" po-da je do neredov prišlo, ko stražnik na cesti ustavil ne-komunista in zahteval izka-co. Ta pa je potegnil saržo, sprožil nekaj strelav v stran in pobegnil. Dva stražnika omenjeni nemški podnarednik obkolili komuniste v neki nakar se je začelo streljanje. Kdo so ti "komunisti" ni, t-dostavljati.

HUMOR

Anekdota

Pri Edgarju Wallaceu se glasilo neki mož in rekel: "vaš roman sem s tako zara-nostjo bral, da sem pozabil v urad. Nato mi je šef odp-dal službo."

Wallace se je dvignil in e-če koračil k omari; iz te je tegnili svoje novo delo in ga smehom ponudil tujcu: "T-moje najnovejše delo; berite in popolnoma boste pozabili-vam je šef odpovedal službo."

Stare vrate

Francetu škripljejo čevlji, jih nisi plačal? — ga vpraša-jatelj.

— Neumnost, to so stare že. Kaj si že kdaj slisal, da škriplje klobuk ali obleka?

Očetov ponos

Sosed: Vaš sinček je vrgel m-enoj kamen.

— No, ali vas je zadel?

— K sreči ne.

— Potem takem se pa mo-to ni bil moj sin.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, kn-koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

★

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene smerne, unijsko delo prve

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-52 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILLINOIS
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ki eni naroč-niki. List Prosveto stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 se eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.30 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vasa lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Cilece in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 6.30
2 tednika in 3.60	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.90
4 tednike in 1.20	4 tednike in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vasa lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2657-52 Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime _____ Čl. druživa št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2) _____ Čl. druživa št. _____

3) _____ Čl. druživa št. _____

4) _____ Čl. druživa št. _____

5) _____ Čl. druživa št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

Muhoborci

Fr. Milčinski

Deseto poglavje

POŠTNI NABIRALNIK

Tisto noč niso pri županovih nič spali, razburjenost je bila prevelika.

Župana je tlačila skrb: Zdaj, ko je vse že tako lepo napelja-no, če bi vendarle še zadnji hip kaj navzkriž prišlo in podrla načrte!

Navsezgodaj je bil že na no-gah, stopal po hiši in okoli hiše, priganjal hlapce, v prodajalni ošteval zaspanega komija in ve-nomno gledal na uro.

In ko je ura kazala osem, se mu je zdelo, da je to že dovolj primeren čas za obisk pri Podr-žajevih. Poklical je svojo Čop-ko in šla sta tja.

Sprejel ju je tajnik prijazen in vesel. Z lica se mu je bralo ugodno stanje Jankove bolezni. Veseli ga je obisk in kar izpu-stiti ni mogel županove in roke Julkine, obe je hkratu stiskal.

"Janko je vso noč dobro spal," je pravil in je vedel obisk v je-dilnico. "Zjutraj se je zbudil jasnih oči in zdaj se krega, da je lačen. Lačen je in se krega in mati je pri njem z mlekom."

Sedli so.

Župan je izjavljal, da ga zelo veseli, res zelo veseli; da se je

zdravje na boljše obrnilo, hvala Bogu! Pripravljal se je, kako bi še nekaj povedal, poglavitno — in čakal je na ugodno priliko, da ne bi stvar prenerodna in pri-siljena izgledala.

Potrkalo je na duri in vstopi-la je hišna gospodinja, gospa nadičteljeva. S potrkom na lastne duri je izrazila svoje spo-štovanje častnemu obisku in hkratu dokazala svojo visoko omiko. Z vlijudnimi pokloni se je bližala županu in Čopki in de-lala sila majhna usta.

"Dobro jutro, dobro jutro — tako prijazen obisk, tako čast!"

"Kaj pa Janko?" je vprašal skrbni nadičtelj. "Ali si kar samega pustila? Pa tačas jaz tja stopim..."

"Počakaj po!" ga je zadrževa-la žena in sklepala je roki. "Sam me je semkaj spodil. S postelje je videl mimo okna prihajati gos-podo, pa me je kar nagnal, da moram semkaj in da se lepo za-hvaljuje za snočnje pozdrave."

"Ali se sme k njemu?" je vpra-šal župan.

"Tako ga je veselilo! Kako ste prijazni, gospod župan! Kar pro-sim!"

Hitela je pot pokazat. Ono-stran veže je odprla duri, gospod župan je vstopil, za njim se je v zadregi noter zmuznila Julka — toda z nadičteljevima vred

V beli postelji je ležal Janko, bil je bled, glavo je imel zave-zano, oči pa so jasno in veselo gledale župana, ki se je prijaz-no dotaknil bolnikove roke.

Župana je tiščalo v grlu, smi-lil se mu je mladenci, smilil pa se je tudi sam sebi, da je v ta-kem položaju. Hotel je govoriti močaste, naklonjene besede, toda vse, kar je spravil iz ust, je bi-lo: "Dobro, dobro — Janko!"

Janko je odgovoril: "Hvala,

Člani unij ADF in CIO na shodu v Madison Square Gardnu v New Yorku, na katerem so go-vorniki zahtevali preklic nevtralnostnega zakona.